DETG DENTER NUS

MAGAZIN UFFICIAL DALLA VISCHNAUNCA DA DISENTIS/MUSTÉR

02/2026

Quen communal 2025	4 – 5
Project areal da scola	6 – 9
Proceder areal Hess/Couchepin	10 – 11
Sentupada dils giuvens pensiunai	12 – 13
Archiv communal	14 – 17

Kurz und bündig

Die zweite Ausgabe des Detg Denter Nus der Gemeinde Disentis/Mustér für das Jahr 2026 enthält eine Reihe von detaillierten Informationen über aktuelle Projekte der Gemeinde, unter anderem vom Schulareal. Das 1980 erbaute Schulhaus bedarf einer Sanierung. Eine kürzlich durchgeführte Studie zeigt, dass ein Ersatz dieses Gebäudes eine Alternative zur Sanierung ist. Aus diesem Grund organisiert der Gemeindevorstand in den nächsten Monaten einen Projektwettbewerb.

Im November 2025 hat die Gemeinde Disentis/Mustér den Besitz der Familie Couchepin und damit das Grundstück mit dem imposanten Haus mitten im Dorf gekauft. Am 28. August 2026 organisiert der Gemeindevorstand einen Informationsabend und eine Diskussion über den Nutzen der Immobilie und des Gartens in Zukunft.

Die Rechnung der Gemeinde Disentis/Mustér für das Jahr 2025 schliesst mit einem Überschuss von 280'532 Franken bei einem Umsatz von rund 18,5 Millionen Franken ab. Der Cashflow erreicht die Summe von 1,88 Millionen Franken.

Anfang Mai lud die Gemeinde die Rentner zwischen 65 und 76 Jahren zu einem Informationsabend und einer Diskussion ein. Rund 80 Männer und Frauen haben daran teilgenommen.

In dieser Ausgabe des Detg Denter Nus gibt Gion Tenner einen Einblick in das Archiv der Gemeinde. Jede Gemeinde ist verpflichtet, ein Archiv zu führen und Dokumente und Akten im Zusammenhang mit allen Gemeindeangelegenheiten so aufzubewahren, damit diese auch für zukünftige Generationen erhalten bleiben. Ein kantonales Gesetz regelt, wie lange Akten archiviert werden müssen und auch in welcher Form.

Temps d'avertura dall'administraziun communala

Valeivel per tuts uffecis en casa communala

Spurtegl

Gliendisdis	08.30–11.30	15.00–18.30
Mardis–gievgia	serrau	15.00–17.30
Venderdis	07.30–14.00	serrau

Telefon

Gliendisdis–gievgia	08.00–12.00	13.30–17.00
Venderdis	07.30–14.00	serrau

Igl access en casa communala e l'investa els documents exponi publicamein ein pusseivels duront las uras d'avertura dil spurtegl.
Ulteriur sclariment duront las uras da telefon 081 920 36 36.

Ediziun digitala **Instagram** **Facebook**

Impressum

Editur
Vischnaunca Disentis/Mustér
Via Cons 2, Caum postal 146
7180 Disentis/Mustér
detgdenternus@disentis.ch

Redacziun
René Epp, Roland Cajacob, Hans Huonder

Fotografia sill'emprema pagina cuviarta
Vischnaunca Disentis/Mustér

Ediziun
1250 exemplars
Cumpara mintga quartal

Layout e grafica
luna:mediadesign GmbH,
Via Principala 36, 7166 Trun

Stampat
Stamparia La Tuatschina,
Via Alpsu 62, 7188 Sedrun

«Far in preventiv realistic resta ina sfida era il futur»

Il november ha il cussegl da vischnaunca adina da tractar il preventiv pigl onn proxim. Fin avrel vegn il quen digl onn vargau tractaus. Savens dat ei considerablas differenzas denter preventiv e quen.

La damonda repetitiva che setschenta el cussegl da vischnaunca: Eis ei buca pusseivel da budgetar pli datier alla realitad?

In preventiv d'ina vischnaunca selai buca cumparegliar cun in budget d'ina fatschenta ni d'ina persuna privata. Mintga vischnaunca ha da setener vid las leschas surordinadas dalla Confederaziun e dil cantun.

Leschas vertentas en connex cun scola ni tgira d'attempai dattan avon tgei che la vischnaunca ha da pagar. Dapli scolars che prevediu ella scola claustrala munta dapli cuosts per la vischnaunca. Il medem vala pil diember da persunas che prendan dimora en ina casa da tgira.

Malauras procuran adina puspei gronds donns en nossa vischnaunca. Far ina prognosa ei nunpusseivel. Clar ei denton ch'il menaschi tecnic semetta suenter in eveniment dalla natira immediat vid las lavurs da reparatura per garantir nossa segirtad. Talas lavurs han prioritad, independent dil preventiv.

Il plan da finanzas pils proxims diesch onns preveda in tschuppel projects gronds, cunzun la sanaziun dalla casa da scola e dalla serenera. Quels dus projects ein da gronda muntada per nossa vischnaunca. Las cefras indicativas per realisar las investiziuns semovan tuttas el spazi verd.

Vegn quei a restar aschia il futur?
Igl effect dall'aboliziun dalla valeta d'atgna locaziun sin las entradas dalla vischnaunca ei aunc buca clars. Il cantun Grischun planisescha l'introducziun d'ina taglia speciala sin immobilias secundaras sco cumpensaziun. La vischnaunca vegn a stuer decider sch'ella vul introducir ina tala taglia.

Fin matg vegn la Regenza grischuna a presentar il niev concept pil provediment da sanadad. Il concept duei mussar soluziuns pusseivlas per segirar il provediment da sanadad decentral el cantun Grischun. Ha il niev concept effects sin las finanzas communalas? La damonda selai aunc buca rispunder.

Il svilup dallas entradas dalla vischnaunca dependa dall'economia e dil svilup dalla fiera d'immobilias. Cunzun il svilup economic sa semidar dramaticamein entras eveniments globals. L'uiara ell'Ucraina, l'uiara egl Iran e las decisiuns dil president american en connex culs dazis han era in'effect sin nossa vischnaunca.

Vus vesis: Il preventiv ed il quen dalla vischnaunca dependan da bia facturs. L'influenza dalla vischnaunca ei per part pintga. Far in preventiv realistic resta pia ina sfida era el futur.

Theres Burri Gadola,
presidenta dil cussegl da vischnaunca

In bien quen annual 2025

Gliendisdis, ils 4 da matg 2026 ha il cussegl da vischnaunca approbau il quen annual 2025. La suprastonza communala ha saviu presentar in bien quen cun in'atgna finanziaziun (cash-flow) da rodund 1,88 milliuns francs. Suenter in deposit dad in milliun francs ella prefinanziaziun dalla sanaziun digl areal da scola resta in gudogn da 280'532 francs. Tier las investiziuns semuossa in resultat plitost nunusitau cun in surpli da 210'645 francs. Quel resulta dil fatg, che la vischnaunca ha retschiert duront igl onn 2025 contribuziuns dil cantun e d'autras organisaziuns per projects dils onns vargai.

Sco ils davos onns ei era il quen 2025 dalla vischnaunca da Mustér dètg buns. En cumparegliaziun cul preventiv muossa il quen in resultat fetg positiv. Quei resultat ei en emprema lingia d'attribuir allas entradas fiscalas pli aultas che budgetadas. Quei cunzun pervia dallas taglias sin gudogn da schischom e persunas giuridicas. Quellas posiziuns han grond'influenza sil quen annual ed ein buca semplas da planisar. Da l'autra vart ein ils cuosts da menaschi stai pli bass ch'el quen precedent. Auter vesa ei ora culs cuosts socials e per la sanadad ch'ein stai igl onn 2025 pli aults ch'igl onn 2024.

Il preventiv haveva calculau cun investiziuns ella summa totala da rodund 3,9 milliuns francs. Entginas investiziuns previdas, sco p.ex. vias communalas, canalisaziuns ni in'emprema transcha pil project dall'avertura Val Segnas Uaul Run, han buca saviu vegnir realisadas. Il preventiv d'investiziun ei buca ligionts e muossa tgei investiziuns ch'ein mintgamai previdas igl onn proxim. En special eis ei da menziunar che la vischnaunca ha survegniu fetg aultas contribuziuns cantunalas e federalas per projects dils onns vargai, quei che munta sut il streh in surpli d'entradas d'investiziuns da rodund 210'000 francs.

Atgna finanziaziun

Tier l'atgna finanziaziun (cash-flow) setracta ei d'ina impurtonta cefra da clav. Pli aulta che l'atgna finanziaziun ei e pli grondas investiziuns san vegnir fatgas cun agens mieds. Igl onn 2025 ei l'atgna finanziaziun cun strusch 1,9 milliuns francs stada buna, denton pli bassa ch'ils onns vargai ch'eran influenzai grondamein dallas fetg bunas entradas dalla vendita d'energia. A liunga vesta duei vegnir contonschiu en media in'atgna finanziaziun denter dus e treis milliuns francs. Per contonscher quella finamira eis ei necessari da haver sut controlla las expensas e da generar ulteriuras entradas. Persuenter drova ei svilup ed activitad. La suprastonza communala persequitescha quellas finamiras perschuadentamein.

Il bien resultat dil quen 2025 dat era uonn la pusseivladad da far in deposit dad in milliun francs sco prefinanziaziun per la sanaziun digl areal da scola. Aschia ei ina part da quell'investiziun che suonda ils proxims onns gia prefinanziada.

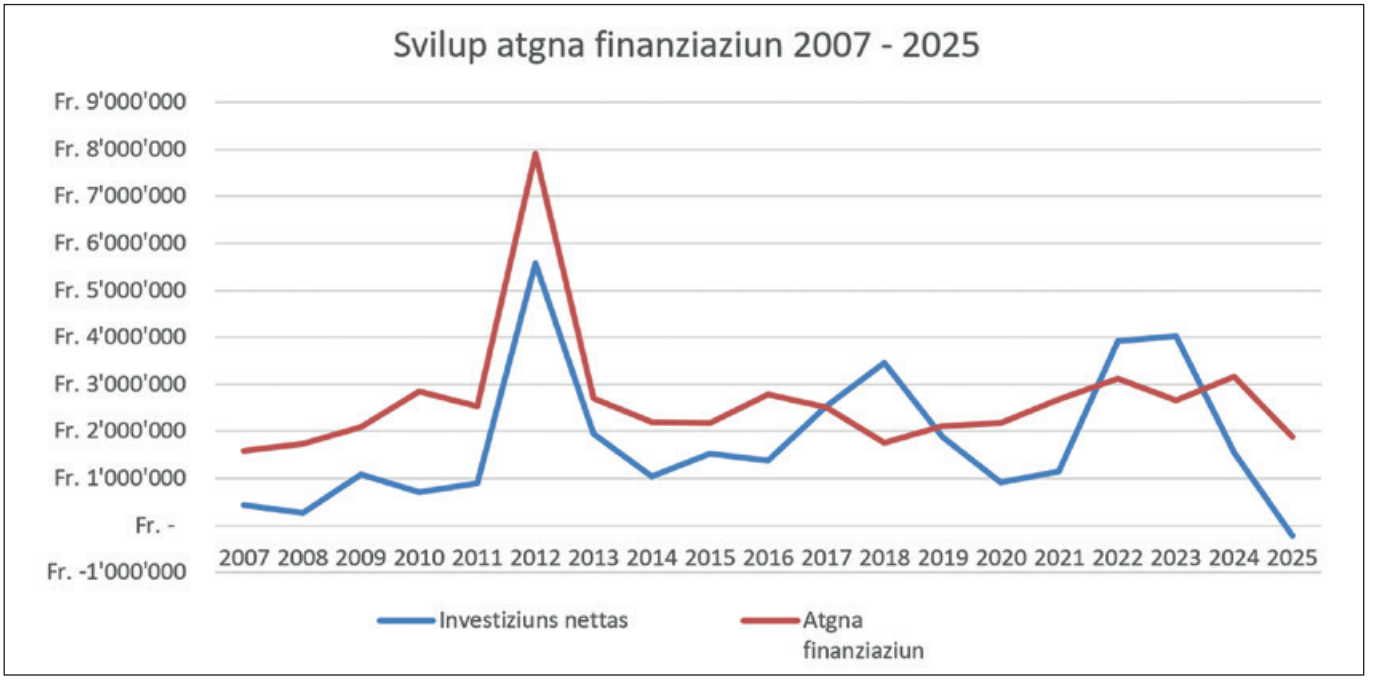

Survesta situaziun finanziala

	Quen 2025	*Quen 2024*
Cuosts	18'522'078.37	20'073'138.78
Recavs	18'802'610.39	20'322'563.51
Gudogn	280'532.02	249'424.73
Investiziuns nettas	–210'645.14	1'536'584.10
Atgna finanziaziun	1'876'606.15	3'153'650.19
Emprests	9'625'000.00	10'750'000.00
Grad d'atgna finanziaziun	buc interpretabel	205,24 %

Ils quens annuals dils onns vargai ein stai fetg buns. Entochen e cun igl onn 2024 ei quei surtut stau d'attribuir allas entradas extraordinarias ord la vendita d'energia. Igl onn 2025 havein nus giu ina munconza d'entradas ord l'energia da bunamein dus milliuns francs en cumparegliaziun cugl onn 2024. Da l'autra vart havein nus giu dapli entradas fiscalas ch'ils onns precedents. Nus essan perschuadi dad era saver mantener ils proxims onns in positiv equiliber denter cuosts ed entradas.

Suprastonza communala

Informaziuns actualas – era davart il hotel Acla da Fontauna

Venderdis, ils 29 da matg 2026 ha la suprastonza communala organisau ina sera d'informaziun el Center Fontauna. All'orientaziun ein era la cussegliera guvernativa Carmelia Maissen ed il cusseglier guvernativ Marcus Caduff separticipai. Igl ei era vegniu enconuschent che la finanziaziun dil hotel Acla da Fontauna seigi garantida.

Ils investurs dall'Immo Invest Partner SA ein buca stai presents alla sera d'orientaziun. Tonaton han els schau preleger ina communicaziun entras il president communal René Epp. Tenor quella ei la finanziaziun dil niev hotel Acla da Fontauna garantida. Las lavurs cuntinueschien probablamein quest atun cul scavament. Medemamein ha René Epp orientau davart il proceder en connex culla parcella Hess che la vischnaunca ha acquistau. Mira paginas 10 ed 11. Plinavon ha el dau in sguard silla situaziun finanziala dalla vischnaunca e la strategia 2035. Sper las investiziuns en gronds projects sco igl areal da scola, preveda la suprastonza communala era ina summa annuala dad in milliun francs per projects nunprevi. Il meinafatschenta dalla vischnaunca, Roland Cajacob, ha rapportau davart il stan dil project per la sanaziun digl areal da scola a Cons. Mira paginas 6–9.

L'impurtonza dil turissem

Cusseglier guvernativ Marcus Caduff, il cau dil departament cantunal dall'economia publica e dils fatgs socials, ha orientau davart l'impurtonza dil turissem per la regiun da Mustér. Il turissem procura per ina plivalur da 77 milliuns francs ellas vischnauncas da Mustér e Tujetsch. 38 % dils 1485 plazs da lavur ein ligiai direct ni indirect vid il turissem. El ha denton era constatau ch'il diember da hotels dils dus loghens turistics ei sereducius ils davos onns da 26 sin 20. Mirau sur tut ora ein ils letgs els hotels occupai per 20 % igl entir onn ora, quei ch'ei in bien ton sut la media grischuna (40 %).

Igl uaul ed il traffic public

Cussegliera guvernativa Carmelia Maissen, schefa dil departament cantunal per infrastructura, energia e mobilitad, ha suttastrihau la rolla digl uaul sco mied da protecziun. Per ch'il manteniment e la tgira da quel funcziuni, seigien vias necessarias. Paucs dis avon la sera d'orientaziun haveva la Regenza acceptau il project e credit per l'avertura digl uaul da Val Segnas ed Uaul Run. Vid ils cuosts totals da 28,55 milliuns francs separticipeschan cantun e Confederaziun cun ina summa da 20,64 milliuns francs. Carmelia Maissen ha era era fatg allusiun dalla meglieraziun dallas colligiaziuns dil traffic public. Dapi il december vargau dat ei il tact da mes'ura silla lingia da Cuera entochen Dieni. Quei ei pusseivel era grazia agl auto da posta naven da Glion a Dieni.

Hans Huonder

Areal da scola – sanaziun e/ni remplazzament dall'infrastructura

- Ils baghetgs dalla scola a Cons, cunzun la scola veglia e la scola nova, basegnan ina sanaziun cumpleta.
- Per la scola e la scoletta duess vegnir elavurau in project cumplessiv culla sanaziun ni era il remplazzament d'in ni l'auter edifeci. Quei vegn fatg el rom d'ina concurrenza da project.
- En in studi ha la suprastonza communala schau evaluar il potenzial digl entir areal dalla scola.
- En in'ulteriur studi han ins analisau ensemen cun ils responsabels pil gimnasi dalla claustra las pusseivladads per l'integraziun dil scalem superiur ellas localitads dil gimnasi. Surtut la munconza da premissas infrastructuralas, il considerabel basegns d'investiziuns sco era las sfidas organisatorias han menau al resultat da buca persequitar vinavon quell'opziun.
- Ina gruppa da lavur consistenta da representants dil scolaresser e dalla vischnaunca ei vid elaborar in program da localitads per la scola e scoletta tenor ils basegns dil scolaresser actual e dil futur.
- Sper las localitads per la scola e scoletta vegn era risguardau localitads en interess dalla vischnaunca e d'autras organisaziuns sco per exempel biblioteca, ludoteca, archiv communal e locals per uniuns.
- Il program da localitads, il perimeter digl areal da scola, ils studis ch'ein avon maun, entginas analisas dils baghetgs actuals ed ina rama da cuosts fuorman las cundiziuns da rama per la concurrenza da project.
- Entochen igl atun 2027 duess il preproject esser avon maun. La realisaziun dil project «Areal da scola Mustér» ei planisada pils onns 2029 entochen ca. 2032.

Introducziun

Ils baghetgs dalla scola a Cons basegnan ina sanaziun cumpleta. Igl entir areal dalla scola consista ord la parcella 688 culla scoletta e la parcella 959 cun suandonts baghetgs:

Scola veglia
Il baghetg dalla scola veglia ei vegnius erigius igl onn 1952 e sanaus dapi lu differentas ga. La substanzia dil baghetg ei actualmein buna.

Scola nova
Il baghetg dalla scola nova ei vegnius erigius igl onn 1980 ed ei dapi lu buca vegnius sanaus a moda cumplessiva. La substanzia dil baghetg ei buca sufficienta. Las finiastras ein en in schliet stan ed il tetg ei buca resistents encunter l'aua. La posiziun dil baghetg en cumbinaziun cun ina isolaziun insufficienta meina tier stanzas memia cauldas duront la stad e memia freidas duront gl'unviern. Era il plaz

Casa da scola baghegiada 1952.

Casa da scola baghegiada 1980.

avon la scola cun las plattas da crap ei vegnius els onns ed ei en in schliet stan.

Scoletta
La casa dalla scoletta ei vegnida baghegiada oriundamein entras in'uniun e cuntegn oz duas classas da scoletta. Avon ca. 20 onns ei quei baghetg vegnius en possess dalla vischnaunca. Igl onn 2025 ei vegniu montau fotovoltaica sin tetg.

Accessibladad senza barrieras
Negins baghetgs dalla scola e scoletta ein accessibels per persunas en sutga da rodas. Entras la posiziun dils baghetgs el terren spundiv ei sedau ch'ils baghetgs han stuiu vegnir construi cun differents plauns piars, quei che fa grev igl access per persunas cun handicap. Tier ina sanaziun cumplessiva eis ei da risguardar las prescripziuns actualas davart l'accessibladad senza barrieras e dalla polizia da fiug.

Halla Cons
La halla Cons ei vegnida sanada avon ca. 20 onns e sesanfla oz en in bien stan. Sco tiel baghetg dalla scoletta ei vegniu montau duront igl onn 2025 fotovoltaica sin tetg dil baghetg.

Concurrenza da project

Per la scola e la scoletta duess vegnir elavurau in project cumplessiv culla sanaziun ni era il remplazzament d'in ni l'auter edifeci. Quei vegn fatg el rom d'ina concurrenza da project. Ils 23 da mars 2026 ha il cussegl da vischnaunca concediu in credit da 380'000 francs per arranschar quella concurrenza.

Sco basa per quella concurrenza ha la suprastonza communala dau l'incarica d'elaborar differents studis:

Studi strategic – potenzial digl entir areal da scola
Il biro architectura tambornino sa ha elavurau in studi strategic pigl entir areal da scola. Quei studi sebasa sin in carnet da duers grop che cuntegn spel menaschi da scola era auters elements sco per exempel biblioteca, ludoteca ed archiv. Dapi la fin 2025 ei il resultat dil studi sin meisa e cuntegn sin basa dils volumens necessaris differentas variantas per la formaziun da quei entir areal. Ils impurtonts resultats dil studi:

- Il baghetg dalla scola veglia posseda ina buna substanzia.

Igl areal dalla scola populara a Cons duei vegnir examinaus en ina moda cumplessiva.

- La sanaziun dil baghetg existent dalla scola nova vegness ad esser cumplicada e custeivla.
- In niev baghetg da scola savessen ins gest planisar aschia che quel corrispundess allas pretensiuns dil scolaresser e fuss accessibels senza barrieras.
- Igl areal avon scola ha il potenzial da daventar in liug da sentupada unic.

Scalem superiur ellas localitads dil gimnasi dalla claustra?

Sper la scola populara sesanfla a Mustér era il gimnasi dalla claustra. L'interpresa da cussegliaziun sQuola.ch ei vegnida incaricada d'elavurar ensemen cun ina gruppa da lavur ord representants dil gimnasi dalla claustra, dalla scola da Mustér e dalla vischnaunca in studi culla finamira d'eruir sch'ei fuss da principi pusseivel d'integrar il scalem superiur ellas localitads dil gimnasi. Sper damondas d'infrastructura han ins era risguardau aspects organisatoris, pedagogics, strategics, culturals sco era finanzials e politics. En differentas sedutas, intervistas ed analisas ei vegniu elavurau in rapport detagliau. Tenor quel eis ei il mument buca cunvegnent da persequitar vinavon l'opziun d'ina integraziun dil scalem superiur el gimnasi, mobein da planisar vinavon il svilup futur dalla scola populara Mustér inclusiv scalem superiur sigl areal da scola existent. Cunzun la munconza da premissas infrastructuralas, il considerabel basegns d'investiziuns sco era las sfidas organisatorias ein vegnidas identificadas sco obstachels centrals d'ina cooperaziun. Il medem mument eis ei semussau che las differentas cundiziuns legalas, structuras da scola e culturas instituziunalas fussen sfidas supplementaras.

Program da localitads

Spels studis ei ina gruppa da lavur che consista da representants dil scolaresser e dalla vischnaunca vid elaborar in program da localitads per la scola e scoletta tenor ils basegns dil scolaresser actual e dil futur. Il concept dallas localitads sebasa sil sistem tenor ciclus cun stanzas da scola aviartas e spazis per lavurs da gruppas. Emprender, s'entupar e communitad duessen formar in'unitad ellas novas localitads. Sper las localitads per la scola e scoletta vegn era risguardau localitads en interess dalla vischnaunca e d'autras organisaziuns sco per exempel biblioteca, ludoteca, archiv communal ni locals per uniuns.

Quei program da localitads, il perimeter digl areal da scola, ils studis ch'ein avon maun, entginas analisas dils baghetgs actuals ed ina rama da cuosts fuorman las cundiziuns da basa per la concurrenza da project. Ils biros d'architectura duessen saver elavurar cun quellas indicaziuns lur preproject pil niev areal da scola. La concurrenza vegn arranschada en fuorma d'ina procedura da selecziun. Quei munta che tut ils biros che han interess da separticipar inoltreschan en in emprem pass ina sempla annunzia. Ina giuria vegn lu a selecziunar ils biros che survegnan la pusseivladad d'elaborar in preproject per la concurrenza.

Davart la vischnaunca vegn schau liber per la concurrenza da project, schebein ins vul nezegiar ils baghetgs existents ni sch'ei duess dar in ni plirs baghetgs novs sigl areal da scola.

La procedura entochen tier la damonda da credit per la planisaziun en detagl e la realisaziun vesa ora sco suonda (mira grafica giusut).

La realisaziun dil project «Areal da scola Mustér» ei planisada pils onns 2029 entochen ca. 2032.

Suprastonza communala

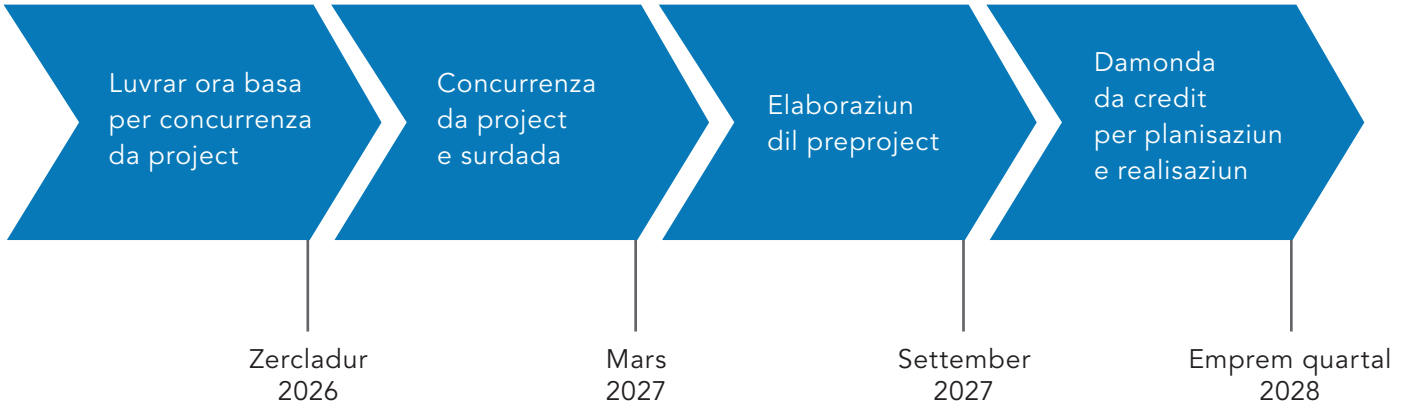

Areal da scola a Cons sco el sepresenta actualmein.

Ils baghetgs dalla scola populara a Cons ein en in stan different. La casa da scola veglia ha ina buna substanzia, il baghetg erigius 1980 perencunter ei munglus. Fotos Vischnaunca Mustér

Areal Hess/Couchepin – participaziun dalla populaziun

- Il november 2025 ha il suveran da Mustér concediu in credit da treis milliuns francs pigl acquist dil schischom dalla cuminonza d'artavels Couchepin.
- La populaziun duess haver la pusseivladad da separticipar vid il svilup da quei areal amiez il vitg.
- La cooperaziun dalla populaziun succeda el rom d'occurrenza da participaziun ed online sur ina plattafuorma digitala.
- L'occurrenza da participaziun ha liug venderdis, ils 28 d'uost 2026. Uras e liug vegnan aunc communicai.

Il november 2025 ha il suveran da Mustér concediu in credit da treis milliuns francs pigl acquist dil schischom dalla cuminonza d'artavels Couchepin. El center stat il sulom da varga 3000 m² amiez il vitg cun in'imposanta casa da habitar. La suprastonza communala vuless bugen contonscher amiez il vitg in liug da s'entupada emperneivel a favur dad indigens e hosps cun augmentar l'attractivitad dil commerci indigen. Il mument dat ei denton aunc negins projects concrets.

Finamiras e cundiziuns

El messadi per la votaziun ei vegniu menziunau ch'ei vegni dau alla populaziun la pusseivladad da separticipar vid il svilup da quei areal. Silsuenter vegn definiu finamiras e fixau las cundiziuns da basa per instradar ina concurrenza d'investurs publica. Quei duei succeder culla finamira d'anflar investurs ni sviluppaders da project che realiseschan in concept da construcziun adattau. Il terren duei vegnir mess a disposiziun el dretg da baghegiar.

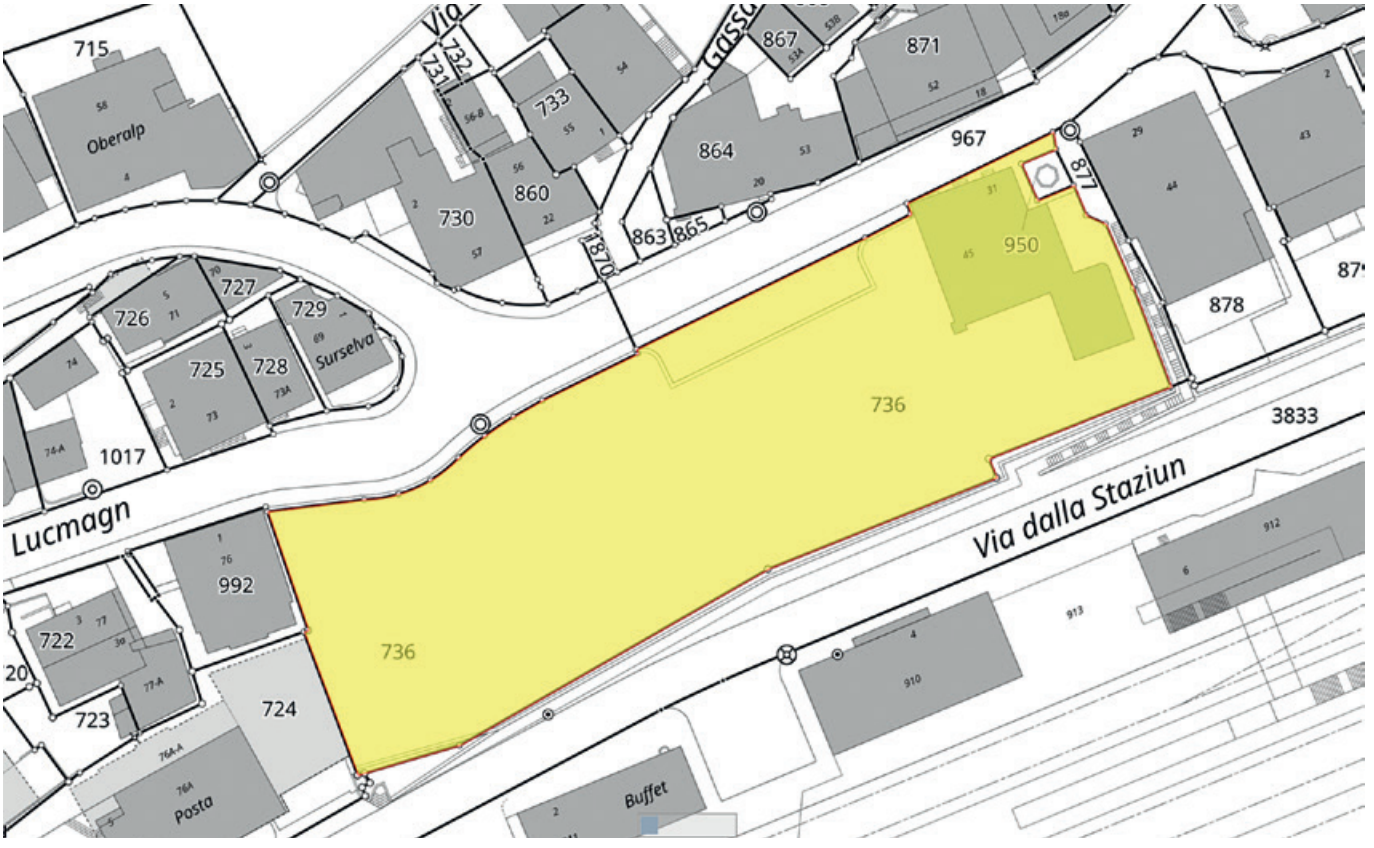

Igl areal Hess/Couchepin amiez il vitg. Vischinas e vischins survegnan la pusseivladad d'exprimer lur giavischs e meinis per la formaziun da quel.

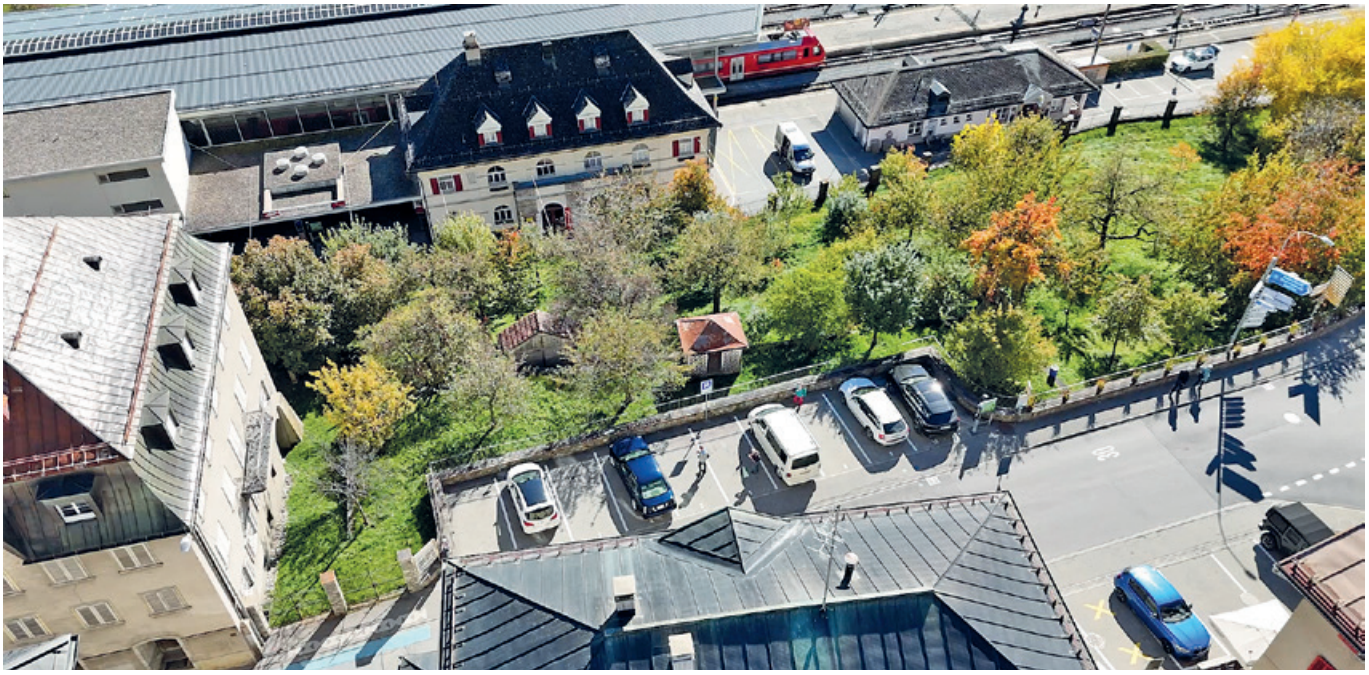

Cooperaziun dalla populaziun
La cooperaziun dalla populaziun ha liug el rom d'ina occurrenza da participaziun. Ils participonts dall'occurrenza han la pusseivladad da plazzar lur meinis ed ideas en fuorma d'ina fiera cun stans tematics. Il medem mument vegn dau la pusseivladad da far diever dad ina plattafuorma da cooperaziun digitala.

L'occurrenza da participaziun ha liug a caschun dalla proxima sera d'informaziun da venderdis, ils 28 d'uost 2026. Uras e liug vegnan aunc communicai.

Suprastonza communala

Igl areal Hess/Couchepin sesanfla amiez il vitg e gest sper la staziun da viafier.

Il baghetg ed il curtgin digl areal Hess/Couchepin duein daventar in liug da s'entupada per indigens e hosps.
Fotos Vischnaunca Mustér

Project 11 – sentupada da nos «giuvens pensiunai»

Project 11. Dapi 11 onns ha la vischnaunca buca pli organisau ina sentupada cun persunas pensiunadas per eruir lur basegns e giavischs. Ils 8 da matg 2026 ein biebein 80 persunas dallas 11 annadas ch'ein oz denter 65 e 76 onns seradunadas en halla Cons per discussiunar davart il futur sco pensiunai e pli tard forsa era seniors en ina instituziun adattada per lur basegns ella vischnaunca da Mustér. Tenor maletgs empalonts da Confederaziun e cantun ei la vischnaunca obligada da far tut il pusseivel per che nos seniors sappien viver a casa aschi ditg sco pusseivel e quei sauns ed activs. La finamira da quella sentupada ei stada da sentir il puls ed ils basegns da nos giuvens pensiunai.

Simon Camartin ha aviert l'occurrenza cun entgins bials plaids filosifics che han motivau da far entgins patratgs sur dalla vegliadetgna ed il temps suenter la pensiun. Silsuenter ei vegniu presentau entginas informaziuns sur dalla purschida davart cantun e vischnaunca sco era dil Center Puntreis.

Linus Maissen ha presentau Seniora-Ca, ch'ei naschida avon 11 onns a caschun d'ina semeglionta sentupada. In'organisaziun che vegn pil mument tgamunada dalla cumissiun «Seniora-ca» cun Linus Maissen, Jürg Riesen, Laurenzia Cajacob ed Jris Lombris. Els mettan il focus exactamein sin purschidas per persunas activas ella vegliadetgna. Ils davos onns han els arranschau numerusas occurrenzas da cultura, divertiment, cuschinar, excursiuns, presentaziuns, litteratura, EED, zambergiar ed aunc bia auter. Seniora-Ca ei daventau ina ferma petga en connex cul beinstar e la sanadad da persunas pli attempadas che habiteschan a casa. Il temps semida spert, forsa era ils basegns da nos seniors? E lu setschenta zacu era la damonda: tgi tgamuna vinavon il Seniora-Ca?

Ideas e giavischs

Ina cuorta discussiun da podi culs responsabels davart vischnaunca, Center Puntreis e Seniora-Ca ha menau tier ina vasta discussiun culs participonts en halla. Cheu ein differents giavischs ed ideas per novas

Biebein 80 persunas ella vegliadetgna denter 65 e 76 onns ein seradunadas en halla Cons per discussiunar davart il futur sco pensiunai. Fotos Vischnaunca Mustér

purschidas vegnidas numnadas. Aschia per exempel ina cussegliaziun dad EED, «taxis» per viadis cuorts (miedi eav.), occurrenzas da sault ni parti, tavolatas ni agid da vischin(a)s per vischin(a)s.

Ils representants dalla vischnaunca han nudau quellas ideas e miran ensemen cull'organisaziun Seniora-Ca tgei che sa vegnir realisau. En mintga cass san ils mieds che stattan oz gia a disposiziun sco l'applicaziun «Crossiety» vegnir nezegiai pli direct ed efficient pigl intent da sebrattar ora e porscher ni dumandar per survetschs ni agid.

Adina pli biars pensiunai
Ils responsabels ein satisfatgs dalla sera d'informaziun. Ins ha udiu bia meinis positivs, gia la sentupada denter ils pensiunai ed il brat persunal han suttastrihau la valeta da quella sera. Igl ei quintau d'envidar mintga dus onns ad ina tala sera ils proxims vischins che vegnan pensiunai. La cumpart da convischinas e convischins pensiunai vegn adina pli gronda en nossa vischnaunca quei ch'ei era per nossa vischnaunca ina sfida, p.ex. habitaziuns per attempai, tgira cun Spitex ed anflar avunda persunal che tgira els ella vegliadetgna. Per che quei gartegi drova ei igl engaschi da mintga singul, la vischnaunca drova tei… tias ideas… tiu agid…

Nus essan engrazieivels per mintga impuls, s'annunzia sut admin@disentis.ch.

Suprastonza communala

Reclama

Igl archiv communal Mustér

Mintga vischnaunca ei obligada da mantener in archiv e da conservar documents ed acts en connex cun tuttas fatschentas communalas aschia che quels ein manteni era per generaziuns futuras. Ina lescha cantunala regla con ditg che acts ston vegnir archivai ed era en tgei fuorma. La gronda part da nos acts sto restar per adina egl archiv communal ed aschia crescha il munt da pupi gest ils davos decennis pli e pli fetg.

Igl archiv communal da Mustér posseda ina historia zun furibunda. Pliras ga ei vegniu midau casa cun quel. El ei staus en casas privatas, ei staus plirs onns (ed era menaus) en claustra per lu setschentar en casa communala. Ei era usit ch'ils geraus possedevan ils cudischs da protocols ed ils acts en lur dacasa. Consequentamein dat ei cudischs ed acts ch'ein i a piarder ni ch'ein schizun vegni destrui da bugen – ni, e gliez ei aunc adina la gronda speronza, ch'els ein aunc zanua en in surcombras per returnar in di anavos egl archiv. Era la midada en ed ord claustra ha buca funcziunau senza incaps e documents ein svani ord igl inventari. Insumma era la tgira dils acts pli baul meins impurtonta. Ils cudischs da protocol muossan per part schizun l'aura dil di da radunonza: Screts a Sut Gliendas suenter messa posseda la tenta schizun tacs da plievgia.

Acts ein adina accessibels

Dapi 1995 sesanfla igl archiv communal els tschalers da protecziun dalla casa da scola a Cons. La midada naven dalla casa communala, nua che aua e humiditad donnegiavan ils acts, si en casa da scola ha giu per consequenza gest pliras adattaziuns: Sper la midada digl archivari ha ei era dau ina nova classificaziun dils acts naven dil sistem da professer Soliva sil niev sistem cantunal. Nus essan stai l'emprema vischnaunca che ha fatg quella midada ed aschia vein nus saviu inoltrar giavischs per modificaziuns. Il medem mument vein nus era entschiet a digitalisar la cartoteca. Il sistem da registraziun ei denton aschi fins ch'ins anfla adina ils acts era sch'ei dat negin computer. Aschia ei garantiu ch'ils acts restan adina accessibels. In pupi denton plazzau el falliu liug ei piars e vegn tgunsch anflaus mo entras casualitad.

Per mei sco archivari ei la midada dil sistem stada da grond avantatg: Tut ils acts ein numnadamein vegni sorti da niev ed aschia ha jeu survegniu ina bun'investa davart tut il material archivau. Quei gida savens cu nus essan alla tscherca da documents, dat denton era ina buna survesta davart la historia da Mustér.

Relaziuns idealas pigl archiv

Las localitads en casa da scola porschan relaziuns idealas pigl archiv. Las stanzas possedan la dretga humiditad, la temperatura ei constanta ed ei dat neginas finiastras che laian penetrar la glisch. Quei ei impurtont per che acts vegnien buca sblihi entras la glisch dil sulegl, resp. donnegiai entras humiditad. Plinavon

Igl archiv communal.

Igl archiv da cudischs.

La brev da 1402.

ei igl archiv segiraus encunter aua, fiug ed engladetsch.

Igl archiv communal ei partius en otg parts:

1. La part veglia (register A) cuntegn documents d'avon 1800. Quei ein entginas scatlas, cunzun documents davart Mumpé Medel che han surviviu l'invasiun franzosa, denton era entgins ulteriurs documents davart la vischnaunca. Ils pli vegls documents dateschan da 1402, silsuenter dat ei denton ina largia e pér suenter l'invasiun franzosa 1799 entscheiva la documentaziun per propi.

2. La part principala (register B) fuorman tut ils documents suenter 1800. Quella part ei carschida massivamein ils davos treis decennis. Igl archiv surprius 1995 ei pli che sedublegiaus dapi lu. Il plaz ei scarts e nus stuein oz puspei ponderar co slargar il spazi. Cunzun las spartas construcziun e planisaziun drovan adina dapli plaz, deplorablamein era la sparta davart ils fatgs socials. Entras la digitalisaziun ei la sparta da taglia sereducida ils davos onns, quei muort il cuoz d'archivaziun da quels acts che vegnan destrui entras ina firma specialisada mintgamai suenter diesch onns.

3. La tiarza part (register C) cuntegn tut ils cudischs. Cheu anflan ins ils protocols da suprastonza naven da 1821, protocols dil cussegl e da cumissiuns, mo era cudischs da possess e hipotecas, tagls da lenna ed auters cudischs da controllas. In dils pli interessants cudischs ei quel davart las famiglias che ha surviu sco basa per l'introducziun dil register civil 1876. En quei cudisch ei nudau tuttas famiglias ch'ein vegnidas burgheisas da Mustér, registradas tenor ils uclauns dalla vischnaunca.

4. La quarta part cuntegn plans (register D): Planisaziuns da quatier, plans da santeri, projects da baghetgs communals, per gronda part era projects ch'ein mai vegni realisai e dattan aschia investa dil vargau. La sparta drova enorm bia plaz

perquei che tut ils plans ston vegnir archivai rasai, pia buca rulai ni faldai.

5. In'ulteriura part fuorma la collecziun da fotografias (register F). Nus vein artau dall'anteriura redacziun dalla Gasetta Romontscha ina gronda part da fotografias ed adina puspei dat ei novas che vegnan aschuntadas. Dasperas posseda la vischnaunca las fotografias dalla Swissair ch'ein vegnidas duvradas per cartografar la cuntrada. Fotografias vegnan denton era furnidas da privats. Quellas ein interessantas il mument ch'ellas cuntegnan la veta da mintgadi dalla vischnaunca e tier persunas ina legenda davart tgi che vegn mussaus silla fotografia.

6. Il Legat Condrau (register L) che cuntegn tuts stampats dalla Stamparia Condrau fuorma in'ulteriura part. La vischnaunca dat gronda breigia da cuntinuar quella part ed aschia possedein nus tuttas Gasettas Romontschas entochen a La Quotidiana dad oz. Il legat fuorma ina part zun impurtonta per la historia ed ei cunzun in liug da consultaziun. Pliras ga ha quei legat midau casa ed aschia ei la structura vegnida destruida. Cun buna peda ed en vesta dad in archiv cultural sto quella part vegnir reorganisada per ch'ins obtegni ina megliera survesta. Il legat cuntegn publicaziuns per part fetg veglias, denter auter cudischs e documents unics ch'ei dat mo tier nus.

7. In'autra part fuorma il deposit per las uniuns (register U). Sper las uniuns sligiadas san era uniuns existentas deponer lur acts egl archiv. Aschia eis ei garantiu che quels acts van buc a piarder ni restan forsa zanua tier in suprastont. Las uniuns actualas han la pusseivladad da deponer acts vegls egl archiv. Deplorablamein ei quei buca stau adina aschia e beinenqual'uniun ha piars documents custeivels. Cull'opziun da saver metter lur acts egl archiv duei vegnir prevegniu che quella documentaziun mondi a piarder.

8. La davosa part digl archiv ei igl Archiv cultural Mustér. Malgrad ch'ei dat buca quel ufficialmein rimnein nus tuttina dapi onns cudischs, documents, mo era artefacts che han da far cun Mustér, cul romontsch ni nossa cultura. Legreivlamein arriva bunamein mintga jamna niev material per archivar. Miu fervent appel all'entira populaziun ei perquei da buca fierer naven sura numnai cudischs e documents, mobein da purtar quels egl archiv en casa da scola. Aschia restan els conservai pil futur e vegnan deponi cun buna caschun en in niev archiv cultural.

Archiv districtual Cadi

Spegl archiv communal sesanfla era igl Archiv districtual Cadi en casa da scola. Quel cuntegn tut il material dil Cumin dalla Cadi, per part dabia acts fetg vegls. Cun in slargiament dil spazi d'archiv sa quei archiv vegnir integraus ellas medemas localitads. Era quei archiv ei unics e dat perdetga digl anteriur Cumin dalla Cadi.

Access als acts

Ina damonda che vegn adina puspei tschentada ei quella digl access als acts. Auter che tier ina biblioteca ei igl access ad in archiv communal (ed era districtual) da principi buca publics. Ina lescha cantu-

Il Legat Condrau.

Ina part dil Legat Condrau.

nala regla co e tgi che ha access. Pil pli ei l'investa mo lubida agl archivari ed al canzlist communal, per part era als caus dils departaments communals aschilusch ch'ils acts pertuccan lur ressort. Mintga persuna ha denton il dretg d'investa da ses acts persunals. Tier nus egl archiv communal ei quei denton buca fetg relevont perquei ch'indicaziuns persunalas ein plitost scartas e serestrenschan pil pli sin acts gia enconuschents. Igl access al Legat Condrau ei publics e vegn adina puspei nezegiaus da persuans che fan retschercas historicas.

Pupi ei la varianta la pli sempla

La gronda sfida pil futur ei sper mantener ils acts avon maun cunzun il diever dils acts digitals. Il pupi ei aunc adina la varianta la pli sempla d'archivar. Perquei eis ei impurtont ch'era documents digitals vegnien stampai sin pupi ed archivai per esser segirs da ver in di ina versiun ch'ei cumpatibla e ch'ins sa duvrar. Quella responsabladad schai els mauns dall'adiministraziun communala, dils organs communals e digl archivari. In'archivaziun digitala ei cumbinada cun plirs problems: D'ina vart sto vegnir segirau aschia ch'ina sperdita da datas ei nunpusseivla, da l'autra vart drova ei formats ch'ins sa era leger en 100 ni 200 onns. Tgisà sche nossas brevs da 1402 fussen oz aunc avon maun sch'ellas fussen vegnidas screttas da lezzas uras cun in computer ed archivadas a moda digitala?

Gion Tenner, archivari communal e districtual

Igl archiv digl uffeci da baghegiar.

La stanza da preparaziun e registraziun.

PURSCHIDA SINGULARA PER PAUCS DANERS

NUS ESSAN UNICS!

Golden Card

DIVERTIMENT E SPORT PER INDIGENS

Retratga dalla Golden Card

La Golden Card sa vegnir retratga naven dils 21 da matg 2026 cun ina confirmaziun da domicil, che vegn emessa dalla controlla da habitonts en Vossa vischnaunca, tier las pendicularas a Mustér ed ad Ursera ni tier il biro da turissem da SDT a Sedrun.

Confirmaziun da domicil

La confirmaziun da domicil sa vegnir retratga per immediat tier Vossa vischnaunca al spurtegl ni, tut tenor vischnaunca, sur la pagina d'internet.

Prezis

Carschi naven dil 16avel onn	frs. 333.-
Affons 6 - 15 onns	frs. 33.-
Affons entochen 5 onns	gratuit

dapli infos

Valeivel: 01-06-2026 - 31-05-2027

«Miu plaz preferiu» a Mustér

Dils 18 da mars entochen ils 12 d'avrel 2026 ei stau da veser el zuler dalla claustra a Mustér in'exposiziun da fotos tut speciala. 19 persunas sesentas a Mustér han mussau lur plaz preferiu.

L'exposiziun da fotos el zuler dalla claustra ei stada ell'enzenna dil cumbat dil rassissem. La Crusch Cotschna Svizra Grischun (CCSG) ei vegnida dumandada dil cantun schebein ella fussi promta da separticipar all'jamna encunter il rassissem dils 16 entochen ils 22 da mars 2026. Ella ha fatg quei e la menadra dil post d'integraziun dalla CCSG, Dorothee Pujol, ei lu era semessa sezza els stadals per arranschar l'acziun. Sper si'activitad professiunala eis ella era fotografa.

19 portrets

Dorothee Pujol ha protretau 19 persunas sesentas a Mustér en lur loghens preferi. Risguardau ha ella ton indigenas ed indigens sco era persunas ch'ein secasadas cheu ni che han lur dimora el center per requirents d'asil Bellavista. Las fotos dall'acziun «Miu plaz preferiu» ein vegnidas cumbinadas mintgamai cun in citat dalla persuna portretada. «Rassissem ei aschidadir in tema omnipresent en nies mintgadi. Cun quell'exposiziun vi jeu mussar fatschas ed aschia empustir relaziuns. Jeu vi mussar ch'ei dat a Mustér las pli differentas persunas e che tuttas han in plaz leu.» Quei ha Dorothee Pujol detg alla vernissascha dall'exposiziun.

Mintgin siu plaz

L'exposiziun ei vegnida aviarta da Diego Deplazes da Rabius. El ei meinfatschenta dalla Crusch Cotschna Svizra Grischun: «19 fatschas – 19 historias. Communablamein muossan ellas enzatgei essenzial: La varietad viva era en in vitg sco Mustér. Mintgina e mintgin ha siu plaz. Els citats muossa mintga persuna sia relaziun cun Mustér.»

Che l'exposiziun dils portrets ei stada da veser el zuler dalla claustra ei buca stau ina casualitad. «Cul gimnasi havein nus collaborau pliras ga culla Crusch Cotschna Svizra Grischun il davos temps. Scolaras e scolars da nus ein stai involvi en projects cun requirents d'asil», di pader Paul Tobler e lauda igl engaschament dalla Crusch Cotschna Svizra Grischun encunter il rassissem.

Hans Huonder

Dus dils 19 portrets ch'ein stai da veser el zuler dalla claustra a Mustér. Foto Hans Huonder

Tschun damondas a Jessica Caviezel

Jessica Caviezel, Vus essas responsabla per las finanzas dalla vischnaunca da Mustér. Danunder vegn il plascher e flair pil mund dallas cefras?
En sesez era il plascher per cefras mai propi gronds. Survegniu plascher vid quellas hai jeu entras il rom «contabilitad» duront igl emprendissadi cura ch'jeu hai realisau la logica davos quellas. Exact quella logica fascinescha mei ed ei per mei sco far sudoku: Il ver plascher ei el capir la logica e vegnir pass per pass al resultat.

La vischnaunca fa ina sviulta annuala da rodund 20 milliuns francs. Ell'economia ei quei la sviulta d'ina pulit gronda fatschenta ch'ei pia cumbinada cun gronda responsabladad. Haveis magari era notgs senza sien pervia dallas finanzas dalla vischnaunca?
Na, notgs senza sien pervia dallas finanzas hai jeu buca en in senn negativ. La responsabladad ei bein gronda, mo ella fa buca tema, anzi – ella motivescha. Sch'jeu piardel magari inagada la sien, lu ei quei plitost perquei ch'jeu sun vid ina caussa pli gronda. Lu lai la soluziun buc ruaus a mi – buc pervia da quitaus, mobein perquei ch'igl ei sco lavur da detectiv: Tschercar, metter ensemen e buca schar luc, tochen che tut ei sligiau.

Saveis descriver en entginas construcziuns Vossa incumbensa principala sco responsabla per las finanzas?
Mi'incumbensa principala ei da garantir che las finanzas dalla vischnaunca funcziunien correctamein e restien transparentas. Quei cumpeglia differentas planisaziuns, la controlla e l'analisa dallas cefras, sco era il sustegn dils meinasparta. Ina part centrala ei denton era la lavur da contabilitad naven dil scriver quens, sur las pagas entochen il serrar giu quen.

Tgeininas ein las sfidas principalas da Vossa funcziun?
Ina dallas sfidas principalas ei da mantener la survesta en temps da midadas, per exempel entras novas prescripziuns ni adattaziuns legalas. Ultra da quei eis ei impurtont da coordinar differents interess e pretensiuns – dallas instanzas politicas, dall'administraziun e dil mintgadi operativ. Quei pretenda flexibilitad, exactadad ed in bien sentiment per prioritads.

Saveis dar in cuort sguard el mintgadi da Vossa lavur?
Miu mintgadi ei fetg varionts. Ina part dalla lavur fetsch jeu concentradamein vid las cefras, in'autra part ei marcada da contacts cun collaboraturs e persunas d'autras partiziuns. Sper incumbensas operativas sco facturaziuns, pagas ni differentas cudischaziuns, sun jeu era regularmein confruntada cun novas damondas ord la populaziun che pretendan analisa e sclariments. Gest quella variaziun fa la lavur per mei aschi interessanta.

Intervista Hans Huonder

Jessica Caviezel

Vegliadetgna: 28 onns

Professiun e funcziun actuala tier la vischnaunca: contabilista e responsabla dallas finanzas.

Engaschada tier la vischnaunca da Mustér dapi igl 1. da schaner 2025.

Uniun purila Mustér

L'Uniun purila Mustér ei vegnida fundada ils 20 d'avrel 1919 – pia gia avon 107 onns. Da gliez temps ei l'uniun vegnida fundada cugl intent da far lavur cumina, promover la communitad, promover ils interess purils e separticipar ad arranschaments pli gronds. Sin empustaziun vegneva era – en rama dallas pusseivladads dadas – empustau cultem artificial.

Actualmein secumpona la suprastonza dil president Armin Manetsch, l'actuara Anna Durschei, il cassier Armin Berther e dus revisurs da quen. En tut dumbra l'uniun purila 23 commembras e commembers activs.

Aunc adina s'engaschein nus pigl interess dil puresser. Ils davos onns ei quei stau il cass oravontut en connex cun temas pertuccont il luf, la migliuraziun funsila ni era la protecziun dil spazi dallas auas. En buna collaboraziun culla suprastonza communala essan nus premurai da tschercar il dialog constructiv.

Il patratg fundamental dall'uniun ei da mantener in maletg positiv da noss'agricultura regiunala ton enviers la populaziun indigena sco era enviers nos hosps ed il turissem. Occurrenzas sco per exempel l'EX a Mustér ein en quei grau caschuns impurtontas da presentar la vasta purschida dall'agricultura. Era ei l'uniun adina premurada da saver metter entgins cussegliers sco representants el cussegl da vischnaunca.

Ultra da quei ei l'uniun purila era responsabla pil plazfiera a Raveras ed il material che nus duvrein per las fieras da tschuts a Raveras. Aschia vegnan purschidas rodund diesch fieras da tschuts ad onn a Mustér. Quei succeda sut l'organisaziun dalla GraubündenVieh AG. Deplorablamein han ils davos 15 onns adina pli paucs tschuts e nuorsas saviu vegnir vendi a Mustér – de facto ver 60 % dameins da rodund 3500 giu sin 1400 tocs per onn. Ils motivs ein differents e tonschan da restructuraziuns tiels singuls menaschis tochen a singuls menaschis da nuorsas ch'ein svani dil tuttafatg. Era ei la presenza dil luf segir buca d'avantatg. Sche las fieras vegnan frequentadas aunc pli pauc vegn la GraubündenVieh AG a strihar enqual fiera a Mustér. Aschia vegnan nos purs a stuer serender tochen a Glion sin fiera cun lur animals.

Era el futur drova ei in bien equiliber denter la capientscha da tut ils pertuccai sco era il respect enviers la lavur dils purs. Aschia sperein nus che noss'agricultura sappi aunc ditg porscher in bi e positiv maletg a nos indigens e hosps.

Armin Manetsch, Uniun purila Mustér

Uniun purila Mustér

Suprastonza

President:	Armin Manetsch
Actuara:	Anna Durschei
Cassier:	Armin Berther

L'Uniun purila Mustér nezegia la caschun da sepresentar alla publicitad sco per exempel all'EX.

Animals da casa ein in'attracziun a mintg'arranschament ch'els san vegnir mussai. Fotos Uniun purila Mustér

Avon 100 onns

Kino a Mustér

La lud. Cumpagnia de Mats de Mustér ha l'honur d' annunziar per **dumengia proxima** ils **4**, la producziun publica dil film:

1. „In marter dil sigil della confessiun"
2. „La fiasta centenara de Trun"

Entschatta ½3 exact, en sala della claustra.
(Entrada per la porta cotschna.)
Pils commembers della Cump. de Mats entrada libra.
Ils auters pagan: plazza reservada 2.— fr.
II plazza 1.— fr.
Tier stedia frequenza envida en num della C. d. M.

Il comite.

Lavur en accord.

La **vischnaunca de Mustér** surdat en accord las suondontas lavurs:

1. De luvrar si ca. 60 plontas derschidas a Patschadauns.
2. Il transport de suga entochen a Salaplauna (ca. 200 m³)
3. De luvrar si e metter a bov ina partida lenna de berschar en Val gronda.

Sclariment en caussa dat igl uffeci forestal com., nua che ins sa era retrer formulars d' offerta.

Offertas seradas cun l' inscripziun: „Offerta de lenna" retscheiva entochen ils 16 d. q.

La suprastonza communala.

Cauras ad alp.

Sin l' alp **Lumpegna** vegn aunc cargau ina partida **cauras** e caschau grass. — Il purment de scadin possessur vegn mess a Mustér-Sontget.

Temps d' annunziar tochen ils 20 de matg.

Ulteriur sclariment dat il signun ***Bened. Bigliel, Disla*** ne mazzler ***Genelin*** e ***Batt. Bigliel, Mustér.*** 2 1

Ingant a Mustér.

Gliendisdis proxim., ils **21 de zercladur** 1926, allas 2 uras s. m., vegn ingantau a Mustér en il hotel della Posta sequents beins schischents ord la massa concursanta de **Alois Casaulta a Mustér-Disla:**

1. Ina mesa casa cun clavau, jert e regress a Disla.
2. Duas parzellas prau cun plontas de buna puma a «Creier»-Disla.
3. In frust prau ora la «Cresta», sper il stradun, che mesira 720 m².
4. In magher sin la plaunca dadens Disla.

Emprem ingant official.

P. A. Lombriser, offic. d. conq.

Avis.

De haver da tut temps sin la **staziun de Mustér** gronds e pigns quantums

ziaghels de tetg.

Prezi 20 ct. il toc. De s' adressar tier l' Agentura dellas ziaghelias de Turitg

Stiafen Bundi, Curaglia.

A *Mustér* ha il tgiern de fiug alarmau la glieud la dumengia allas 6 d. d.: La bova della Valmala fuva dapi 1868 per l' empremaga puspei en moviment, veva gia bess ina massa material suenter claustra giu e dallas vias della claustra giudo el vischinadi de vitg. Gl' emprem pertratg fuva la tema, ch' ei savessi aunc vegnir in bien ton material dapli. Cun bravura han ils umens luvrau la entira damaun ora per tener a mistregn la massa d' aua, tratsch e crappa che sezulava neuagiu. Plirs umens han fatg il liung tur dalla val si, per inspectar la situaziun sisum la val, sils schinumnai „fussaus". Per ventira fuvan quels intacts. La bova seconponeva per gronda part da material rimnau el vau della Valmala e ses dutgs laterals. Negins sbuaus. Grazia alla nova canalisaziun dell' aua atras il vitg ha, suenter l' emprema burascla, l' aua della bova suenter 2 uras cerca saviu vegnir tratga giud las vias, ch' ella veva per part lavau ora e per part innundau malamein.

Duront ch' ils vischins fuvan ferm vid la lavur per dumignar la bova della Valmala ei dall' autra vart dil Rein in sbuau jus cul clavau dil mises de „Tscharscherner". Ord in auter baghetg zun pereclitau han ils tiers stuiu vegnir liberai. — Dadens e dado Mompe-Medel ei ju sbuaus ch' han cuvretg en las cultiras.

«1799 – Revolta ella Cadi» – in ulteriur teater el liber a Mustér

Suenter il grond success da «La stria da Dentervals» igl onn 2019 realisescha l'Uniun Dentervals igl uost 2026 danovamein in grond teater el liber. Cun «1799 – Revolta ella Cadi» vegn in capetel dramatic dalla historia grischuna presentaus sin tribuna – gest sper la claustra da Mustér.

L'idea pil niev project ei naschida suenter ch'igl autur Hubert Giger, che haveva gia scret «La stria da Dentervals», ha proponiu al comite d'organisaziun in ulteriur toc. Naschiu ei in drama historic davart ils schabetgs digl onn 1799 cura che la Surselva ei vegnida denter las fronts dalla Frontscha ed ils Habsburghès. Il toc raquenta d'uiara, occupaziun, revolta e la destrucziun da vitg e claustra da Mustér – mo era d'amur, speronza e curascha.

Reschia meina igl enconuschent actur e regissur indigen René Schnoz. Per el eis ei impurtont da buca mussar l'uiara a moda placativa, mobein da svegliar la fantasia dil publicum cun maletgs simbolics, musica, glisch e projecziuns. Sustenida vegn l'inscenaziun da musica cumponida aposta per quei toc. Per quella musica ei Andi Schnoz responsabels. Duas canzuns per chor ein vegnidas cumponidas d'Armin Caduff, duas ulteriuras canzuns da Claudio Simonet che ha era dirigiu il chor mischedau ad hoc che ha registrau las canzuns ch'ein d'udir el toc. Sin e davos tribuna s'engaschan gia ussa rodund 100 persunas. Rodund

Il teater el liber vegn inscenaus sigl areal dalla claustra.

Impressiun d'ina emprova. Fotos Uniun Dentervals

50 stattan sin tribuna sco acturas, acturs e statists, ulteriuras rodund 50 persunas han cantau el chor. Ulteriuras numerusas gidontras e gidonters vegnan era s'engaschar duront las producziuns davos las culissas ed ella gastronomia. Tgi che vul segidar, astga bugen s'annunziar tier nus sin info@dentervals.ch

Igl areal da teater arva gia duas uras avon las producziuns ed ei dat la pusseivladad da guder fetg differentas tratgas e bubrondas e guder l'atmosfera da teater. Era duront la pausa e suenter il teater procura la gastronomia sigl areal pil beinstar.

Bigliets per las nov producziuns san ins cumprar per 59.– francs online sin dentervals.ch. Tgi che sa buca cumprar online bigliets sa era cumprar quels tier la Papetaria Andrea a Mustér.

Uniun Dentervals

Datas da producziun 2026
7 d'uost, allas 20.00 (premiera)
8 d'uost, allas 20.00
12 d'uost, allas 20.00
13 d'uost, allas 20.00
14 d'uost, allas 20.00
15 d'uost, allas 20.00
20 d'uost, allas 20.00
21 d'uost, allas 20.00
22 d'uost, allas 20.00 (derniera)

Naschientschas e mortoris

Naschientscha

Martim Moreira Silva, naschius ils 13 d'avrel 2026, fegl da Carolina Raquel da Silva Moreira e Rùben Manuel Moreira da Silva.

Mortoris

Clementina Giger, naschida ils 27 da december 1941, morta ils 4 da mars 2026.

Sofia Manetsch, naschida ils 24 da schaner 1932, morta ils 6 da mars 2026.

Julia Luzia Fry-Desax, naschida ils 25 d'uost 1922, morta ils 11 da mars 2026.

Lothar Bearth-Flepp, naschius ils 20 d'avrel 1939, morts ils 11 da mars 2026.

Esther Maissen, naschida ils 18 da settember 1987, morta ils 15 d'avrel 2026.

Sandro Sialm-Lutz, naschius ils 24 d'avrel 1994, morts ils 28 d'avrel 2026.

Frieda Spescha-Imhof, naschida ils 8 da fenadur 1932, morta ils 4 da matg 2026.

Linus Flepp-Venzin, naschius ils 24 da schaner 1953, morts ils 9 da matg 2026.

Fidel Pally-Hartmann, naschius 18 d'avrel 1961, morts ils 15 da matg 2026.

Serafina Sialm-Pally, naschida ils 12 da settember 1932, morta ils 17 da matg 2026.

Nos giubilars

La vischnaunca ha saviu gratular a quater giubilaras e giubilars sil natalezi en aulta vegliadetgna.

Heinrich Huonder, naschius ils 10 d'avrel 1936, 90 onns.

Frieda Manetsch-Schwitter, naschida ils 29 d'avrel 1936, **Hans Manetsch-Schwitter,** naschius ils 23 da matg 1936, omisdus 90 onns.

Rosmarie Gräser-Masshardt, naschida ils 17 d'avrel 1931, 95 onns.

Fin da redacziun dallas proximas ediziuns dil Detg Denter Nus

Las proximas ediziuns dil Detg Denter Nus cumparan suandontamein:
fin settember 2026 (fin da redacziun 14-08-2026)
miez december 2026 (fin da redacziun 13-11-2026)

A societads ed uniuns vegn purschiu la pusseivladad da publicar rapports da lur arranschaments el Detg Denter Nus. Las contribuziuns ston vegnir furnidas per romontsch, las fotografias ston esser da buna qualitad. Ils termins dalla fin da redacziun ein indicai sura. detgdenternus@disentis.ch

Pusseivladad da plazzar reclamas el Detg Denter Nus

La vischnaunca da Disentis/Mustér sco purtadra ed editura dil Detg Denter Nus porscha allas interpresas indigenas la pusseivladad da plazzar reclamas el Detg Denter Nus. Quellas ston vegnir tarmessas per mail (detgdenternus@disentis.ch) mintgamai entochen la fin da redacziun (mira proxima ediziun). Ei vegn acceptau sulettamein documents fini cumpleinamein, vul dir tals che pretendan buca aunc lavur da grafica e correctorat.

Grondezias pusseivlas:

1/3 pagina	180 mm lad	78 mm ault	200.–
1/2 pagina	180 mm lad	118 mm ault	300.–
1 pagina	180 mm lad	238 mm ault	600.–

Administraziun communala
Via Cons 2
Caum postal 146
7180 Disentis/Mustér
081 920 36 36
admin@disentis.ch
www.disentis.ch